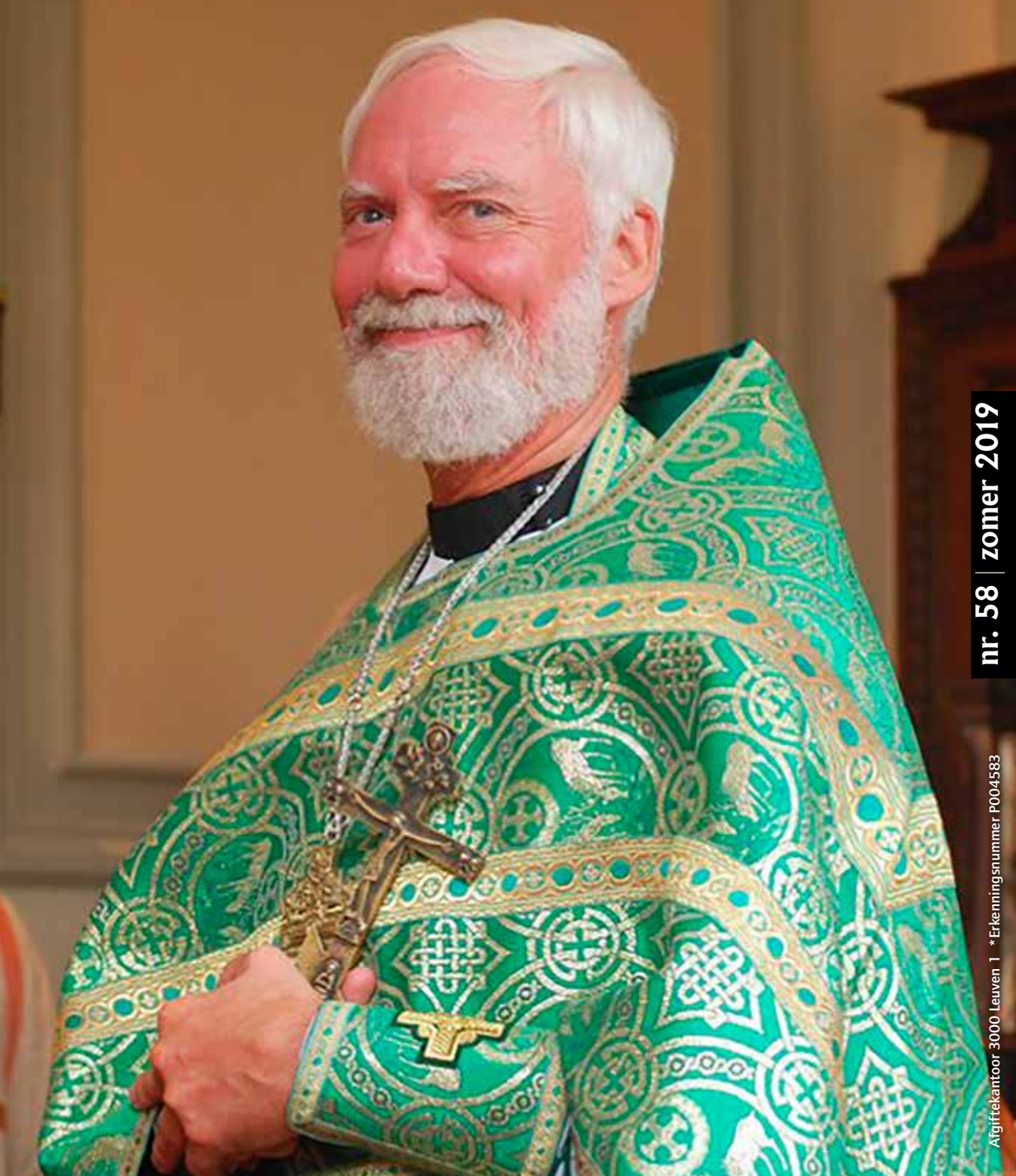

Jezuiëten

nr. 58 | zomer 2019

Afgiftekantoor 3000 Leuven 1 * Erkenningnummer P004583

Colofon

Jezuiten is een uitgave van de regio *European Low Countries* van de Sociëteit van Jezus.

Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden.

Giften:

Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom. Vermeldt a.u.b. uw postadres.

Voor Nederland:
Stichting St. Claverbond,
Heyendaalseweg 290
6525 SM Nijmegen
IBAN: NL85INGB 0000 828 228
BIC: INGBNL2A

Voor Vlaanderen
vzw Sint-Jan Berchmansseminarie
Koninginnelaan 141
1030 BRUSSEL
IBAN: BE02 4352 0547 1140
BIC: KREDBEBB
Mededeling: tijdschrift *Jezuiten*

Redactie:

Karin Benoist, Guido Dierickx SJ,
Walter Fabri SJ, Eduard Kimman SJ,
Carola Lexmond-Kiepe en Jan Stuyt SJ.

Adres voor Nederland:
Carola Lexmond-Kiepe
p/a Heyendaalseweg 290
6525 SM Nijmegen
info.elc@jezuieten.org
tel. 024-3529152/3529154

Adres voor Vlaanderen:
Walter Fabri SJ
Koninginnelaan 141
1030 BRUSSEL
walter.fabri@jesuits.net
tel. 02.20 50 158

Abonnementenadministratie:

Voor Nederland:
lexmond.elc@jezuieten.org

Voor Vlaanderen:
marc.vannieuwenhove@jesuits.net

ISSN 0167-2967

Verantwoordelijk uitgever:

Jan Stuyt SJ
Prinsstraat 17
2000 Antwerpen
België

Op de voorpagina:

**Peter Peelen SJ als voorganger
in de Byzantijnse liturgie**

VOORWOORD

De zomer staat voor de deur. Neem je nummer mee onder de appelboom en lees:

Eduard Kimman ging een inspirerende jezuïet opzoeken: Peter Peelen, te land en ter zee.

Een Congolese jezuïet kijkt met u naar 'vallende sterren'. Een kookboek met lekkere recepten uit Birmingham om te proeven. Was pater Eberschweiler niet zo bekend?

Dit kan veranderen. Heeft u zin om naar Loyola te trekken deze zomer, naar het heiligdom van Ignatius? Info in dit nummer.

In Delft en Amsterdam zijn meditatiegroepen actief en de jezuïet in vorming die we u voorstellen is Carlos Gómez-Virseda. Wie de Paasdriedaagse in Drongen niet kon

bijwonen kan hier inspiratie opdoen voor volgend jaar. Zijn er op dit ogenblik jezuïeten in Afghanistan? Zeker.

Boeken, boeken, veel boeken, lees er verder over. Over wel en wee in de bekende huizen leest u in de Korte Berichten.

Geen appelboom in je tuin? Kies een perenboom.

INHOUDSOPGAVE**INSPIRERENDE MENSEN**

Pater Peter Peelen SJ – 'Met lijf en ziel bij God horen' – *Eduard Kimman SJ* 3

ACTUALITEITEN – Paasdriedaagse – *Walter Fabri SJ* 7

Meditatiegroepen Delft en Amsterdam – *Dorine Baas, Simon Rienks en Gery van der Vlies* 8

IN DE KIJKER

Een asteroïde met de naam Kikwaya – *Caroline Jeunechamps* 10

KORTE BERICHTEN 12

ACTUALITEITEN – Vijf gouden jubilarissen 16

BOEKEN – Sainly Feasts - Food voor saints and scholars

– *Dries van den Akker SJ* 17

WERELDWIJD KORT

Jezuïeten in Afghanistan – *Paul D'Souza SJ en Mr Shabih Answer* 18

BOEKEN – De grote jezuïetenbibliotheek van Vlaanderen en Nederland

– *Rob Faesen SJ* 20

IN DE VERREKIJKER

Het heiligdom van Loyola – *Ignacio Echarte SJ* 22

Een ander soort jezuïet – *Ludger van Bergen SJ* 24

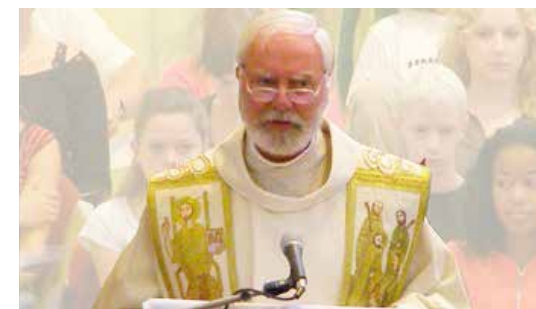
JEZUÏET IN OPLEIDING – *Carlos Gómez-Virseda SJ* 25

ACTIVITEITEN 26

Pater Peter Peelen SJ**'Met lijf en ziel bij God horen'**

Peter Peelen (Rotterdam, 1949) is sinds 2005 pastoor van de regio West-Friesland Zuidoost. Daarvoor was hij eenentwintig jaar als vlootaalmoezenier werkzaam bij de Koninklijke Marine. Per 1 september wacht hem een nieuwe zending in Delft. Eduard Kimman reisde op een gure zaterdagmorgen met de trein van Nijmegen naar Enkhuizen voor een ontmoeting met een gepassioneerde man.

Peter Peelen stond in een *lumber jacket* te wachten op het perron, met zijn ondoordringelijke glimlach. Guur weer. Wat kouder dan in Oost-Nederland. We reden naar het parochiecentrum aan het Kwakerspad in Enkhuizen. Sinds drie jaar huist de parochie in een pand waarin een gebedsruimte met 300 zitplaatsen, ontvangstruimten en kantoren zijn gevestigd. Een pand dat oorspronkelijk gebouwd was voor de Openbare Bibliotheek. En de neogotische Sint-Franciscus Xaveriuskerk? 'Staat te koop' zei Peter.

Hoe ben je bij de jezuïeten terechtgekomen?

Ik werkte bij de Nederlandse Spoorwegen en ik was leider bij de katholieke scouting in Amsterdam. Reizen was goedkoop voor mensen werkzaam bij de NS. Mijn geloof kwam weer terug door mijn reizen naar Israël en Indonesië. Ik begon te kerken in De Papegaai in de Amsterdamse Kalverstraat maar dat was me te steil. Ik kwam in gesprek met de aalmoezenier van scouting. Ik besloot om verder te studeren en meldde mij aan bij de Katholieke Theologische Hogeschool Amsterdam (KTHA). Van de rector kreeg ik te horen: je hebt geen VWO-eindexamen; er zijn deficiënties; los het op met een *colloquium doctum*. Ik studeerde er vier jaar, van 1974 tot 1978. Taaie en theoretische jaren. De tentamens waren pas geldig nadat ik mijn *colloquium doctum* had behaald, maar dat mocht ik pas afleggen nadat ik vijfentwintig jaar was geworden. Op de KTHA liepen jezuïeten rond: als docent en als student. Ik raakte geïnteres-

seerd en mocht als kandidaat komen wonen op een zolderkamertje in het docentenhuis, gelegen aan De Lairessestraat 47. In de zomer lag er een brief uit Oudergem. Novicenmeester Marc Rotsaert schreef dat ik mocht intreden! Dat was in september 1978. Ik doorliep drie stages. Eerst een marine-stage in het kader van de KTHA-studie: vijf maanden bij de Koninklijke Marine! De liefde voor de zeeverken- ners ging over op een liefde voor de marine. En er waren twee pastorale stages van elk een jaar: eerst in Soesterberg, waar ik in 1982 diaken werd gewijd. Daarna werkte ik een jaar in de Sint Barbara-parochie van de augustijnen, in Culemborg. Prachtige tijd. In 1983 werd ik tot priester gewijd.

Hoe ging het verder?

Daarna ben ik bij de marine terechtgekomen. Ik had erom gevraagd!! Ik had mijn zending gevraagd en ik kreeg het akkoord! In 1984 kwam ik bij het Korps Mariniers in Doorn. Ik reisde vanuit De Breul, een door jezuïeten gesticht college in Zeist, waar ik acht

jaar gewoond heb. Het internaat was toen al gesloten. De school stond al los van het patershuis. Van de oude situatie herinner ik me wel dat ik als kandidaat op bezoek ben geweest bij Paul Begheyn SJ, die daar toen werkzaam was. Samen met Herman van Golde SJ (ook ingetreden in 1978 en overleden in 1991) bezochten wij toen de communauten en sommige apart wonende leden van de jezuïetenorde, inclusief een zonderling als Karel Douven SJ (1920-1975). Die vonden we toch een beetje vreemd ... al hebben we wel vreselijk om hem gelachen. Eenmaal bij de mariniers doorliep ik allerlei trainingen in Schotland en Noorwegen, vaak midden in de winter. Ook een parachutistenopleiding. Ik ben daar vijf jaar geweest. Toen vond men dat ik in Den Helder moest gaan werken. Een collega ging naar Curaçao en ik huurde zijn huis. Dat was in Oudesluis, een dorp in de gemeente Schagen. Voor het eerst woonde ik weer alleen. Na drie jaar heb ik

mijn collega afgelost op Curaçao. Ik ben daar heen gevaren en heb daar twee jaar gezeten. Op Curaçao zaten de dominicanen. Ik gaf daar onder meer retraites aan de zusters en deed de Engelstalige diensten in Willemstad. Het tertiaat daarna was van 1994-1995 bij Howard Gray. Met twee koffertjes ben ik naar Detroit in de USA gevlogen.

Mijn stage was bij de Eskimo's in Alaska bij de Beringzee. Dat was echt koud. Ik ben daar vijf maanden pastor geweest. Toen weer terug naar Detroit voor de afronding. Na mijn tertiaat heb ik met Amtrack door de USA een geweldige rondreis gemaakt en heb ik alles gezien van Washington tot Seattle. In de zomer van 1995 was ik terug. Gedurende het tertiaat had ik eigenlijk 'onbetaald verlof' bij de marine. Dus na thuiskomst weer terug naar de marine en ging ik in een leegstaande pastorie in Zwaagdijk wonen. Ik heb er huur betaald totdat

in de ligfiets

ik veertien jaar geleden, op de leeftijd van 55 jaar, functioneel leeftijdsontslag kreeg. Ik had toen drie vredesmissies gedaan: in Irak, Bosnië en tijdens de Golfoorlog. Dus de oorlog meegemaakt. In totaal heb ik eenentwintig jaar, inclusief het 'onbetaald verlof', bij de Koninklijke Marine gewerkt als aalmoezenier.

Scouting

Al die tijd was ik ook lid van scouting. In de hoedanigheid van voorzitter zit ik nu bij mijn vijfde scoutinggroep. Op een gegeven moment waren er vier oud-verkeners bij het Korps Mariniers. Ik ben een echte zeeverkenersleider: dat heeft alles met water te maken. Veel aandacht voor elk kind vind ik belangrijk. In deze veertien jaar in Enkhuizen geef ik les op vijf basisscholen: elke maand een half uur voor elke klas van de bovenbouw. Ik heb het over vrede, over liefde, over waarheid, over leefregels in een denkbeeldige situatie van 'leven op een onbewoond eiland'. Wat je dan krijgt is ongeveer de *Tien Geboden*. De kinderen zijn stapelgek op die lessen. Om die te kunnen geven heb ik een paar dingen geleerd van Dries van den Akker SJ. Bij veertig jaar scouting kreeg ik een koninklijke onderscheiding: lid in de Orde van Oranje-Nassau. Inmiddels heb ik alweer mijn 50ste jubileumjaar gevierd.

Basis-pastoraat

Ondertussen deed ik in 2000 mijn doctoraalexamen in Utrecht met de scriptie: *Kerk en religieuze orde in crisis: 1960-1980*. Een moeilijke tijd, als je

er zo op terugkijkt. Na het afzwaaien bij de Koninklijke Marine bleef ik dus hier in Zwaagdijk wonen en werd pastor in deze regio. Dat is nu veertien jaar. Op 1 september aanstaande vertrek ik. Op 13 en 14 juli zijn mijn laatste twee kerkdiensten. In oktober kom ik nog terug voor een regio-viering. Ik wil nu ruimte in mijn hart, mijn ziel krijgen. Ik begin met het afmaken van de fietstocht Zwaagdijk - Sint Petersburg. Vorig jaar ben ik halverwege gestopt, ongeveer 150 km ten oosten van Stettin (Szczecin). Deze zomer maak ik het af. Je hoofd, de vrijheid, de ontmoetingen, het gebed dendert door je heen.

Heb je om dit vertrek gevraagd?

Ja! Ik bots met rigide regels van de Kerk, specifiek het Bisdome. Paus Franciscus doorbreekt die rigiditeit. Het pastoraat moet voorrang hebben boven de regels. Het werd beton. Dit werk benaauwt me soms. Ik wil mijn spirituele vrijheid weer terug. Ik moest dus de knoop doorhakken. De regionaal overste zei: dan moet je ook verhuizen. In Delft wacht een nieuwe zending, namelijk spirituele aandacht voor de jongeren op het Stanislascollege. Ik ga zitting nemen in Cebeco (Centraal Beleid van de Colleges). De doelstelling van Cebeco is het Ignatiaanse opvoedingsproject in de jezuïetencolleges in Vlaanderen en Nederland te bevorderen. Ik heb er de ervaring voor. Naast het parochieleven heb ik altijd met jongeren gewerkt.

Hoe zit dat met de Byzantijnse ritus?

Ik was ongeveer vijftientig jaar geleden aan het kamperen in Bretagne. In het dorp las ik de aankondiging: - zes Bulgaren komen zingen in de dorpskerk -. Ik ben daarheen gegaan. Die mannen kwamen binnen... en de hemel ging open. Slavisch. Religieus. Prachtige stemmen. Later dacht ik: daar moet ik iets mee. Ik wist wel dat binnen de Kerk andere rituelen bestonden. Ik ging op zoek en kwam de redemptorist Johan Meijer tegen, die net begonnen was met een nieuwe cursus voor voorgangers. Ik sloot me aan. Na allerlei praktische oefeningen werd ik bevoegd. Ik ben bi-ritueel. De Byzantijnse ritus geeft een enorme warmte en is in duizend jaar niet veranderd. Je staat met je rug naar het volk. Ik

ben nu twintig jaar voorganger in de Byzantijnse liturgie. Dat was in Amsterdam en Haarlem maar die locaties gaan sluiten. Het wordt eens in de maand voortgezet in Grootebroek.

Dat is een kerk met een groot priesterkoor, dicht bij het station. Met het Hoorns Byzantijns koor. In het Rotterdamse loopt een diaken Iwan rond: misschien ga ik straks in Delft maandelijks of tweemaandelijks iets Byzantijns doen. De mystiek van die liturgie, de lange voorbereidingen, de intensiteit van de viering. In de Latijnse liturgie kijk ik de mensen aan, maar dat vergt andere kwaliteiten, met een wat langere preek dan in de Byzantijnse liturgie. Mijn Latijnse voorgaan wordt nu beïnvloed door die Byzantijnse liturgie. Liturgie is een hoge vorm van gebed. Bidden met God was 'praten met God', maar is nu 'luisteren naar God', in zijn Licht lopen. Bij een uitvaart, bijvoorbeeld, nodig ik de aanwezigen in de Latijnse liturgie uit voor de communie als ze dat vanuit hun hart wensen.

Wie is Ignatius voor je of wat betekent hij?

Ik trek meer op met Franciscus Xaverius: hier op mijn kamer staat een houten borstbeeld uit circa 1700. De patroonheilige van deze oude jezuïetenstatie. Met die baard lijkt ik op hem. Dat scheepgaan, dat trok hem én dat trekt mij. De haven hier ligt vol met jachten, die bijna nooit varen. Xaverius had lef, ging scheep, op weg naar India. In mijn noviciaat heb ik zijn biografie door James Brodrick SJ verslonden. Ignatius is wat steiler. Op de sterfkamer van Ignatius heb ik met de parochiebedevaart, in 2006, de eucharistie gevierd: dat bescheiden appartementje maakte op ons allemaal diepe indruk.

Wat is je motto?

"Met lijf en ziel bij God horen." Zelfverzonnen. Er viel een stilte in het gesprek. We luisterden naar flarden van het *Ave verum*: het Lourdes-koor was aan het repeteren. Er zijn vier koren: een kinderkoor, jongerenkoor, middenkoor en gemengd koor. Het *Ave verum* ging even vals. Het koor begon opnieuw. Ik maak zelf ook muziek: saxofoon, blokfluit. Van Anton Helt SJ overgenomen.

Lievelingsfilm?

Ja, pas nog *'Three billboards outside Ebbing'*, over een vrouw die razend is op de sheriff omdat hij niets doet na de moord op haar dochter. De film *'2012'*, over het einde van onze bestaande wereld. En natuurlijk klassiekers zoals *'Silence'* gebaseerd op de roman van Shusako Endo over de jezuïeten in Japan, en *'The Mission'* over de jezuïeten in Zuid-Amerika.

In de trein terug flitsen de dorpjes van West-Friesland voorbij. Kerktorentjes priemen omhoog. Ik mijmer na over Peter en zijn parochianen en over Peter met zijn memorabele medebroeders uit de zeventiende en achttiende eeuw. Na twee eeuwen jezuïeten met een schuilkerk, bloeide het rooms-katholieke leven in de twintigste eeuw op met een grote kerk, een patronaat, een ziekenhuis en met scholen. Veel van die gebouwen in Enkhuizen zijn nu verkocht. Peter zorgde ervoor dat de parochie nu huist in een praktisch, onopvallend gebouw: een schuilkerk. Terug bij af. Valt niet op, maar leeft wel.

Eduard Kimman SJ

Genoemde biografie: James Brodrick SJ *'De Heilige Franciscus Xaverius 1506-1552'* Utrecht, De Fontein, 1953.

MAGIS Europe 2019

Dinsdag 23 - woensdag 31 juli
Ook deze zomer kunnen jongeren tot 35 jaar opnieuw MAGIS ervaren: uitwisseling en ontmoeting, artistieke activiteiten, pelgrimstocht, de dagelijkse MAGIS-cirkel, ...
"To know, love and share",
en dit in Litouwen en Letland.
<https://www.jezuïeten.org/agenda/magis-europe-2019>

Paasdriedaagse in de Oude Abdij van Drongen

Ieder jaar biedt de Oude Abdij in Drongen tijdens de Goede Week een sfeervol kader om in verbondenheid met de Heer en met elkaar de dynamiek van Witte Donderdag tot Pasen te doorlopen. Een impressie van de driedaagse van 17-21 april 2019.

Terwijl Wauthier de Mahieu een vrolijk deuntje toverde uit zijn mondharmonica, gingen de deuren open en repten het jonge volkje zich naar het lentegroene gras om paaseieren te rapen. Met het morgengebed en het feestelijke ontbijt, besloot de 'Paasdriedaagse' in de Oude Abdij Drongen.

Wie reeds woensdag van de Goede Week aanwezig was, werd door de muzikale familie Hoogervorst, als driegeslacht aanwezig, met fluitspel, visuele symbolen en een verhaal doorheen de evangelies van de voorbije veertigdagentijd tot voorbij palmzondag geleid. De toon van de dagen was gezet.

Drie sprekers brachten ons in de volgende voormiddagen tot het beter verstaan en invoelen van de waarde van de Goede Week.

Mevrouw Rita Loyens vroeg zich donderdag af hoe de opdracht van Jezus: 'Doe dit tot mijn gedachtenis', door ons kan begrepen worden of juist 'hoe kunnen wij ze leven?' Het antwoord groeide vanuit haar eigen beleven een leven lang.

Renate Cauwels vertrok vrijdag vanuit de vraag: 'Wat doe je als je als gelovige het gevoel hebt dat God je in de steek heeft gelaten?' Historische bronnen en hedendaagse gelovigen inspireerden haar, om tot een heel persoonlijk antwoord te komen. Op zaterdagvoormiddag bracht Johan Verschuereen SJ ons naar het punt waarin lijden, dood en verrijzen nood hebben aan metaforen om verwoord te kunnen worden.

Wie het wilde, kon na een stille tijd, in een uitwisselingsgroep op het gebodene verder ingaan.

Waren de voormiddagen in biddende stilte doorgebracht, de namiddagen boden bredere keuze: wandelingen met of zonder buggy, meditatief schilderen, film kijken, brood bakken, er kon in de tuin geholpen worden en zelfs de buurt rond de Abdij mocht een 'veegploeg' verwachten. Talloze toegewijde vrijwilligers maakten dit alles mogelijk.

Rond gevarieerde en lekkere tafels groeide samenhangigheid.

De liturgische avonddiensten werden zingend voorbereid in de late namiddag. 's Avonds vierden we liturgie: Bart van Emmerik ging voor, Johan Verschuereen, Walter Ceyskens en Walter Fabri concelebreerden. De grootste kapellen van het huis waren juist groot genoeg om aan allen die meevierden plaats te bieden.

Directeur Liesbeth van den Bossche, Renate Cauwels, Christophe Hendrickx en vele anderen, maakten het mogelijk de verrezen Heer op deze wijze te vieren.

Walter Fabri SJ

Foto's: Oude Abdij Drongen

Ignatiaanse meditatiegroepen in Delft en Amsterdam – een uitwisseling

In Delft en Amsterdam zijn meditatiegroepen die wekelijks bijeenkomen en hun oorsprong vinden in de Ignatiaanse spiritualiteit. Beide groepen zijn opgezet door jezuïeten. Momenteel worden de groepen voornamelijk geleid door leken. In Delft vanwege het vertrek van de jezuïeten in 2017 en in Amsterdam vanwege de koerswijziging in 2014.

Sint Stanislaskapel – Delft

Begin 1990 bood pater Ben Frie SJ in Delft de mensen, die op dat moment de Geestelijke Oefeningen van Ignatius in het dagelijkse leven (GODL) volgden, de mogelijkheid wekelijks op zaterdagochtend gezamenlijk te mediteren in de Stanislaskapel. Na de meditatie volgde een nagesprek in kleine groepen, aan de hand van de contemplatieve dialoog. Men wisselde uit zonder met elkaar in discussie te gaan. De thema's in het boekje 'Hem Achterna' waren hier leidend. De bijeenkomsten vormden één geheel, van in totaal 33 weken, beginnend in het najaar en eindigend met Pinksteren. De meditatie in de kapel duurde een half uur, met muziek omlijst, passend bij het thema van die week. Zo nu en dan werd de stilte onderbroken om gedachten een impuls te geven. Aan deze oorspronkelijke opzet is men, tot op heden, trouw gebleven.

Ook na het traject van de GODL bleek het voor een aantal deelnemers in een behoefte te voorzien. Mensen voelden zich aangetrokken door de gewijde ruimte van de kapel. De meditatie was daardoor niet alleen meer voorbehouden aan degenen die de GODL volgden, ook andere belangstellenden waren welkom. Geleidelijk aan kwam er hulp van lekenbegeleiders. In eerste instantie om de groeps gesprekken achteraf te begeleiden. Gaandeweg werden zij ook gevraagd om voor te gaan bij de meditaties. Bij het vertrek van de laatste paters uit Delft bleek de lekenbegeleiding een gelukkige ontwikkeling te zijn. Inmiddels was een groep van zeven mensen voldoende geschoold en geïnspireerd om met

Sint Stanislaskapel

elkaar een doorstart te maken. Op de achtergrond kan het team, desgevraagd, support ontvangen van de paters. Met een wekelijks gemiddelde van 18 bezoekers wordt nog altijd in een behoefte voorzien.

Ignatiushuis – Amsterdam

In Amsterdam begon het Ignatiushuis (IH) in 1985 met een vormingsaanbod op het gebied van geloof en samenleving. Het IH was op dat moment gevestigd aan de Hobbemakade in het voormalige jezuïetencollege. Op dinsdagochtend begeleidde pater Frits van de Ven SJ een Ignatiaanse meditatie in de kapel. De meditatie bood ruimte voor stilte en verbeelding. Aanvankelijk bestond de groep uit circa 10-15 katholieken maar breidde zich uit met deelnemers van verschillende kerkelijke gezindten. Net als in Delft werden leken opgeleid om voor te gaan in de meditatie. In 2000 verhuisde het IH naar de Beulingstraat. Fieke Klaver was als programmacoördinator verantwoordelijk voor de begeleiding en de inroosting van de diverse voorgangers. Voor inspiratie en informatie kon ook een beroep gedaan worden op pater Gregory Brenninkmeijer SJ, die tot op de dag van vandaag, zo nodig, behulpzaam is.

Kapel Ignatiushuis

Na de koerswijziging in 2014, waarbij gekozen werd voor een meer digitaal aanbod gebaseerd op de Ignatiaanse spiritualiteit, bleef de meditatiegroep welkom op de dinsdagochtend. De meeste voorgangers (8) zijn gebleven en Fieke Klaver en Gregory Brenninkmeijer gaan nog altijd twee keer per semester voor. Ook hier is de opzet behouden. Iedere bijeenkomst staat op zichzelf. De meditatie gaat van start met meditatieve muziek, waarna eenvoudige meditatieve lichaams oefeningen volgen om de aandacht naar binnen te richten. De voorganger kiest een tekst: een Bijbeltekst, een psalm of een gedicht. Deze wordt twee keer gelezen. Na de eerste keer volgen vijf minuten stilte, daarna is er kort gelegenheid om te delen wat raakt. Dan wordt de tekst een tweede keer gelezen en volgt een langere stilte. Ook na deze tweede stilte deelt men met elkaar wat bewogen heeft, zonder in discussie te gaan. Na afloop is er koffie en thee met ruimte voor ontmoeting. Wekelijks komen er gemiddeld 10-12 mensen.

Bij elkaar te gast

In de zomer van 2018 vatten twee begeleiders, Gery van der Vlies uit het team Delft en Dorine Baas van

het team Amsterdam, spontaan het idee op een uitwisseling te organiseren tussen beide meditatiegroepen. Twee groepen, met een eigen geschiedenis en een authentieke sfeer, die uitnodigen tot een nader proeven.

Zogezegd zo gedaan. In januari waren vier voorgangers vanuit Amsterdam te gast in Delft. In april brachten twee voorgangers uit Delft een tegenbezoek aan Amsterdam. Het waren vruchtbare ontmoetingen. Er werd nader kennisgemaakt en uitgewisseld over de diversiteit in opzet.

De ervaring leert dat beide groepen, geworteld in de Ignatiaanse spiritualiteit, voorzien in een verlangen naar stilte en verbeelding waarin de aanwezigheid van de Levende, werkelijkheid wordt.

Dorine Baas, Simon Rienks en Gery van der Vlies

Met dank aan: Dries van den Akker SJ en Fieke Klaver

Contactgegevens:

Delft: <http://team.stanislashuis.nl/meditaties/>

stanislashuis-delft

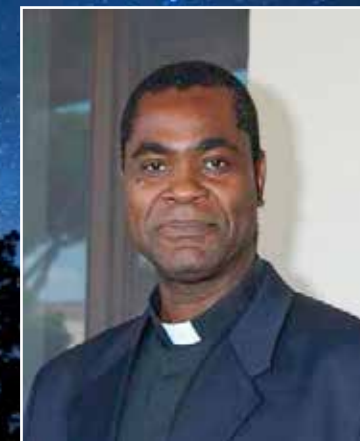
Amsterdam: <https://krijtberg.nl/meditaties-en-retraites/>

Jezuiten en sterrenkunde

Een asteroïde met de naam Kikwaya

Vrij recent berichtten kranten dat een asteroïde genoemd was naar de Congolese jezuïet Jean-Baptiste Kikwaya. De NASA en een wijdere kring geleerden wilden daarmee eer bewijzen aan het hoog wetenschappelijk werk van deze Congolese jezuïet. Hij is doctor in de astronomie, studeerde aan de universiteit van Namen, aan het Centre Sèvres in Parijs om daarna lid te worden van de Vaticaanse sterrenwacht in Castel Gandolfo Rome en Arizona (VS).

Het was paus Gregorius XIII die in 1578 het Vaticaanse observatorium in het leven riep met de bedoeling de kalender te hervormen. Later zou dit observatorium aan de jezuïeten toevertrouwd worden. In 1930 verhuisde de sterrenwacht naar Castel Gandolfo, 25 km buiten Rome. De nachtelijke lichtpollutie in Rome maakte wetenschappelijk werk te moeilijk. In 1990 was het weer zover. Dit keer werd verder verhuisd naar de Mont Graham een gebergte in Arizona in de VS gelegen op een 3000 meter hoogte. In 1933 werd daar, samen met de universiteit van Arizona de 'Vatican Advanced Technology Telescope (VATT) geïnstalleerd. Een groep van een twaalfstal jezuïeten vormt er een team. De helft van hen woont er permanent, de andere helft is ambulante medewerker en pendelt tussen Arizona en Castel Gandolfo. Op de Italiaanse plek worden colloquia georganiseerd en jonge stagiairs ontvangen. Het Vaticaanse observatorium concentreert zijn onderzoekswerk rond kosmologische modellen, sterren-classificatie en de geschiedenis van de wetenschap. Daarbuiten vraagt het ook aandacht voor een meer filosofische benadering, namelijk: 'openheid op de schoonheid en de rijkdom van de schepping'. En dit met één doel voor ogen: wetenschap en geloof te doen zoeken naar waarheid.

Jean-Baptiste Kikwaya SJ

© VATICAN OBSERVATORY

Priester en astronoom: één roeping

Pater Jean-Baptiste Kikwaya SJ maakt deel uit van de internationale ploeg wetenschappers aan het observatorium verbonden. Hij is er de enige Afrikaan. In 1990 studeerde hij wiskunde aan de universiteit van Namen en behaalde in 1994 een master in astro-mechanica. Theologie studeerde hij in Parijs in het Centre Sèvres. Met Parijs onderhoudt hij regelmatige contacten. Het observatorium van Paris-Meudon is vlakbij en de medebroeders van Sèvres zijn het ook.

Voor Jean-Baptiste Kikwaya gaan priester én astronoom zijn samen. 'Als kind in Congo kon ik gefascineerd naar de nachtelijke hemel kijken, zo geboeid was ik ook door religie. Kijkend naar de hemel voelde ik mij sterk God nabij.' Op achttienjarige leeftijd treedt hij bij de jezuïeten in. Na zijn noviciaat in Rwanda en zijn filosofie in Kimwenza, komt hij naar Europa om zijn studies verder voort te zetten. Voor zijn stages in het onderwijs keert hij naar Kinshasa terug. In 2002 wordt de Congolees

naar het Vaticaanse Observatorium geroepen. Hij sloot zich definitief aan bij het team wetenschappers na zijn doctoraat in de astronomie (behaald in Canada) in 2009.

Asteroïde Kikwaya

Kikwaya werkt op kennis van meteoren, 'vallende sterren' zoals ze in de volksmond heten. Als ze in de dampkring terecht komen, soms zo klein als een zandkorrel, veroorzaken zij een helder licht. 'Deze meteoren bestuderen geeft de gelegenheid om hun samenstelling te kennen en om precies te bepalen wat hun dichtheid is. Zo kunnen wij hun chemische samenstelling bepalen. Puur wetenschappelijk is dit van belang, maar zeker ook in de praktijk. Denk maar aan de bescherming van satellieten. In dit kader werk ik regelmatig samen met de NASA', aldus pater Kikwaya. Het is precies deze samenwerking die hem internationale erkenning heeft gegeven. De asteroïde 23 443 draagt zijn naam.

En God dan?

Hoe verzoent pater Jean-Baptiste Kikwaya zijn geloofsleven met wetenschappelijk onderzoek? 'We werken op een breed terrein, we willen het leven beschermen. Het leven komt van God, als mens ont-kennen wij dit niet. Met ons verstand kunnen we, als wetenschapper dan, het universum leren verstaan om er de opkomende vragen van te beantwoorden. Als wetenschapper observeer ik en experimenteer om zo de puzzel te begrijpen en om vragen te beantwoorden die met het leven te maken hebben. Als het leven ons door de Schepper gegeven is, zijn wij er verantwoordelijk voor en moeten wij het beschermen' aldus Kikwaya.

www.vaticanobservatory.va

Caroline Jeunechamps

Uit: Échos jésuites, 2019-1
Vertaling: Walter Fabri SJ

AMSTERDAM

Xaveriushuis

Op zondag 31 maart nam Lourens Stuifbergen afscheid als dirigent van de Latijnse schola na decennia zeer trouwe dienst. Op die dag vierde Gerwin Roffel zijn 12,5 jarig jubileum als koster van de Krijtberg. * Op 6 april is Frans van der Lugt herdacht in de Doopsgezinde kerk naast de Krijtberg. De herdenking werd afgesloten in de Krijtbergkerk met een pontificale Mis. * In de Paaswake werden zes doopsels en negen vormsels toegediend. * Bart van Emmerik ging voor in de vieringen van de Paasdriedaagse in Drongen. * Ward Biemans is bezig met het afronden van de cursussen moraaltheologie van dit seizoen aan het Bonifatiusinstituut in Vogelenzang, en het nakijken van de opdrachten van studenten. Deze studenten studeren voor diaken of catechist, of gewoon uit interesse theologie. * Wouter Blesgraaf, die pastorale ervaring opdoet in de Krijtberg, heeft het erg naar zijn zin: missen opdragen, gesprekken voeren, zieken bezoeken enzovoort. Op de dag van de Stille Omgang heeft hij met een groep mannen van Utrecht naar Amsterdam gewandeld (42 km), en genoten van de diepe gesprekken en de lichamelijke en geestelijke uitdaging. * De jonge Amerikaanse jezuïet Thomas Flowers, die aan de universiteit van York studeert, kwam op en neer naar Amsterdam om een dag met Paul Begheyn uitvoerig te spreken over het onderwerp van zijn proefschrift: Petrus Canisius en zijn catechismus. * Deze zomer gaat Peter Peelen zijn fietstocht/pelgrimage afmaken naar Sint Petersburg, waar hij o.a. de graftombes van de vermoorde tsarenfamilie zal bezoeken. Vorig jaar is hij vanuit Zwaagdijk tot in Polen gekomen. Eerdere doelen waren Santiago, Rome en Istanbul. * Enkele veranderingen zijn aangekondigd: Wouter Blesgraaf beëindigt zijn stage in de Krijtberg, Bart van Emmerik zal het Xaveriushuis verlaten. Jan Stuyt komt.

ANTWERPEN

Romero-Loyola

Als gastenverblijf blijft Romero-Loyola in trek. Einde januari logeerde hier Christophère Ngolele SJ. Hij gaat antropologie studeren aan de KUL en zal wonen in de communiteit Lessius in Leuven. Regelmatig zien we hier ook Nikolaas Sintobin verschijnen. Hij heeft onder meer de leden van de GCL-jongeren uit

Vlaanderen toegesproken over de onderscheiding der geesten, in 'Zo maar een dak', het huis van de Pastorale Dienst van de Universiteit Antwerpen. En nog zeer onlangs streken hier vijf scholastieken neer die verblijven in de 'Communauté Pierre Favre' (rue Blomet, Parijs) en studeren in het 'Centre Sèvres'. Een behoorlijk internationaal gezelschap: twee Belgen (een Waal en een Vlaming), een Engelsman, een Oostenrijker en een Indiër. Zij werden door Johan Verschuere geïnformeerd over de apostolische projecten van de regio en brachten een bezoek aan de St.-Carolus- en aan de St.-Andrieskerk. Palmzondag vierden ze in (en rond) de kathedraal. * Nu de lente is aangebroken, hebben Johan Verschuere en Theo van Drunen de handen in elkaar geslagen om onze daktuin grondig te vernieuwen, niet alleen de planten en bloemen, maar ook de bakken waarin die gedijen. Die waren van hout en aan vervanging toe. Nu staan er bakken uit een materie die beter tegen weer en wind bestand is. De tuin beneden heeft trouwens ook een beurt gekregen. Reeds nu is die bont gekleurd met oranje (!) tulpen en narcissen. * Op verzoek van bisschop Bonny heeft Johan een conferentie gegeven voor de priesters van het bisdom Antwerpen over de Apostolische Exhortatie 'Evangelii gaudium'. * Guido Dierickx heeft zich op het terrein van de technologische vernieuwing gewaagd: hij converseert nu via SKYPE met jongelui die in Los Angeles of Vancouver wonen maar die deze zomer in de Antwerpse Sint-Caroluskerk willen trouwen. * Op de laatste zaterdag van maart is de hele communiteit naar Brussel getrokken om er in het Paleis voor Schone Kunsten de vernieuwde verzameling van Hollandse Meesters te bewonderen. Nadien hebben we op het dakterras van het Museum voor Muziekinstrumenten van een 'eenvoudige maar voedzame maaltijd' genoten en tevens van het schitterend uitzicht over Brussel. * Tijdens de Goede Week ondersteunde Jan van de Poll de liturgie in de buurt van Sittard, Jan Stuyt in Bilthoven, Johan Verschuere in Drongen en Guido de Baere in de Carmel van Antwerpen. * En wat minder prettig nieuws. Vier leden van de communiteit werden, de een na de ander, getroffen door een taaie bronchitis. Van solidariteit gesproken. Hun hoesten was te horen door de muren heen. Drie tot zes weken, zo voorspelden de dokters, en die lijken gelijk te krijgen.

BIRMINGHAM

Noviciaat Manresa House

De afgelopen twee maanden waren de novicen op experiment. Helpen bij Jesuit Refugee Service in Londen; in de Arkgemeenschap van Edinburgh; bij daklozen in Ierland; in parochie en school in Boscombe; in het conflictgebied van Noord-Ierland. * Half maart kwam de uitverkoren architect met negen man/vrouw sterk om nader te vernemen wat onze verlangens zijn ten aanzien van de nieuwbouw. Ze hadden zelfs een magnetisch bord bij zich waarop geschoven kon worden met fiches van alle beoogde ruimtes. Zo konden we onze eigen nieuwbouwideeën in beeld brengen. Binnenkort presenteren ze de eerste ontwerptekeningen. Spannend. * In de Goede Week pelgrimeerde novicemeester Simon met een vriendengroep van Oxford naar het Maria-Bedeveartoord Walsingham. Twee novicen (TJ en Ian) keerden eerder van hun experiment terug om zich bij hen aan te sluiten. De anderen vierden de Goede Week op de plekken van hun experiment. * In de tussentijd verscheen het -schitterend vormgegeven- boek 'Sainly Feast'. Zie elders in dit nummer. * Kevin O' Rourke vertrok voor drie maanden naar Ierland om gepeereerd te worden en te herstellen. De novicen waren nog niet terug van hun experiment of ze verhuisden voor een week naar het eerbiedwaardige Stonyhurst College om deel te nemen aan een driedaagse bezinning voor alle leden van de Britse provincie, plus een groot aantal lekenmedewerkers. Het hoofdonderwerp werd gevormd door de vier speerpunten die Pater Generaal afgelopen tijd heeft geformuleerd voor de Sociëteit wereldwijd. Weldadige broederlijke sfeer. Donderdagmiddag dan eindelijk weer thuis om meteen de zaterdag daarop weer naar Londen te gaan om daar zondag te helpen bij de opvang van uitgeputte marathonlopers... * Veertien dagen terug naar Londen om deel te nemen aan een gebedsweek in één van de parochies. Never a dull moment.

BOECHOUT

Xaverius in Capenberg

Weldra wordt onze gemeenschap van Capenberg bij de grotere gemeenschappen van de regio gerekend. Dan zullen we met twaalf zijn. Onze overste Bert

Rosseels komt na Turnhout hier definitief wonen. We zien ook een medebroeder vertrekken: onze minister en econoom gaat nu voltijds in Heverlee aan de slag. De nieuwe mensen die we verwachten: twee uit Brussel; één uit Mechelen en drie uit Agora Antwerpen. Daarmee zijn de tien kamers van onze vleugel op de gelijkvloerse verdieping van Huize Stracke bezet. Op de eerste verdieping wonen Mon Swaelen en Ludo Vanden Broek om reden van nodige zorgen. Mon is er al een hele tijd en is er graag en zelfs actief in zijn omgeving. We hadden een verzorgde Paaswake met Bert als voorganger en daarna in de cafetaria een keurig paasbuffet met de medewerking van vele vrijwilligers.

BRUSSEL

Arrupe

Wanneer Ed Redeker en Charles Verhezen onze communiteit verlaten, om onderdak te zoeken in huize Capenberg in Boechout bij Antwerpen, overvalt de overige leden in Brussel enige treurnis en somberheid. Zij vragen zich bekommerd af wie van ons nu onze gasten zal gaan verwennen met rantsoen en andere versnaperingen die Ed, onze Maître d'Hotel, te rechter tijd zo mooi uit oud & nieuw tevoorschijn wist te halen. Gefronste vraagtekens zetten de achterblijvers ook bij de verzorging van hun monumentale plantentuin, waar Charles dagelijks, urenlang liefdevol spitte, uitroeide, snoeide en sproeide. * En Bart Beckers begint eveneens aan een nieuw hoofdstuk. Na één jaar Brussel trekt deze kwieke priester naar andere oorden. Hij die zich op zulke korte tijd bij vriend en vijand bemind wist te maken, plakt vakkundig zijn verhuisdozen dicht. Wij zwaaien dat drietal onze vochtige zakdoeken hier nog eens achterna en wensen ze succes in al hun ondernemingen. * Ondertussen is de verwarmingsinstallatie aan vernieuwing toe en wordt de inhoud van de kelders grondig herschikt. Walter Devos krijgt het eens te meer voor elkaar. * De fris-witte tegelvoer van de kantooruimte op het gelijkvloers zal in de herfst worden betreden door personeel van *Éditions Jésuites*. Na de fusie van drie Belgische uitgeverijen (*Fidélité, Lessius en Lumen Vitae*) vlochten zij zich samen in een partnerschap met de jezuïeten in Frankrijk. Wij mogen nu verwachten dat 'Paris-Bruxelles' aan hun merknaam wordt toegevoegd. Wij zijn gehonoreerd en geflatteerd dat zij Avenue de la Reine, 141

als stand- werk- en opslagplaats kiezen. Zo ondergaat onze residentie Arrupe dit keer een verrassende metamorfose en werken de Vlaamse jezuiten in de hoofdstad van Europa vastberaden dan ooit aan een zonnige toekomst.

HEVERLEE

Jezuietenhuis

Heverlee wordt meer en meer een huis van oud-missionarissen en dat heeft tot gevolg dat er eveneens meer en meer Congolese en Afrikaanse medebroeders langs komen. Pater provinciaal Minaku bracht een bezoekje om een gezellig onderonsje te hebben met teruggekeerde ACE leden. Ook pater Emmanuel Lenge, econoom van ACE, volgde hem enkele dagen later. Norbert Muzenga verbleef een tijdje in huis om zijn retraite te doen onder leiding van Johan Allary. Norbert was er heel blij en dankbaar om. Pater John the Baptist Angeh-Zamcho, de socius van de president van de conferentie van de jezuitenprovinciaals van Afrika en Madagaskar en afgevaardigde voor de vorming, logeerde een week bij ons. En pater Dhelonga Williams die op het ogenblik in Namen verblijft, bracht een bezoekje vooral voor André Cnockaert. * Uit het Centre Sèvres kwamen enkele Congoleze theologiestudenten op bezoek. En we mochten eind maart pater Rob van den Akker verwelkomen voor zijn vakantieperiode en we zijn er blij mee. We kunnen nog wat correct Kikongo bijleren. * Pater Jan Evers was nog niet zo lang geleden teruggekeerd naar Congo toen hij er half maart een beroerte kreeg. Hij kon ter plaatse niet voldoende verzorgd worden en werd begeleid door een dokter, overgevlogen naar UZ Gasthuisberg. Begin april kon hij naar de ziekenboeg van Heverlee overgebracht worden. Hij ontving er de ziekenzalving. Op 16 april is hij dan rustig overleden te 14.15 uur met zijn twee zussen Rosie en Christiane naast zich. Op dinsdag 23 april hielden we een paasuitvaart met hem. * We zijn met velen in Heverlee en dus hebben we veel verjaardagen te vieren. We kunnen ze niet allemaal opnoemen. Maar wanneer de kop van de communiteit verjaart mag het niet onvermeld blijven. Onze prefect voor gezondheid en kerk, Wilfried Heyvaert, werd op 2 februari 85 jaar. We hebben er een borreltje op gedronken. En op 1 maart werden onze overste, Fons Swinnen, 77 jaar en onze minister, Paul Van Looy, 80 jaar. We hebben

er twee borreltjes op gedronken. Onze minister is nu uitgerust om zijn taak wat gemakkelijker uit te voeren. Hij heeft de elektrische fiets, geërfd van de vorige minister, weer operationeel gemaakt en hij heeft uit de voorraad van Marc Van Nieuwenhove een smartphone gekregen. Op uw tachtigste zijn de heuvels van Leuven stijl geworden om boodschappen te doen en een smartphone is op die leeftijd een welgekomen geheugensteuntje. * Gelukkig hebben we uitstekende mantelzorgers want in het communautair gedeelte is en blijft Heverlee een rusthuis met een ziekenboeg. Voortdurend moeten mensen naar het ziekenhuis, oogarts, tandarts of oorspecialist, gebracht worden. Ditmaal was het Luc van den Steen die een liesbreuk opliep. En Roger Lenaers bleef sukkelen met bloeddorststroming in zijn benen en werd daaraan geopereerd. * Pater Jan Cornelissen moest toegeven dat hij ook maar een mens is. Iedere week ging hij nog trouw buitenshuis eucharistie vieren maar op een bepaald ogenblik lukte dat niet meer. Jan is voor de gemakkelijker van kamer gewisseld met Aimé De Vocht en hij heeft zich gevoegd bij de club met de rollators. Net als onze pater Georges Cerfontaine, die op 8 april zijn 94ste verjaardag in Mechelen vierde. Wij vierden mee in Heverlee, want de volgende dag was hij hier om zich te voegen bij de club met de stok en de rollator. * De Notre-Dame in Parijs brandde af op 14 april en op 16 april om 8 uur 's avonds brandde het hier in de houtvoorraad bij de schrijnwerkerij. Brandalarm, kabaal en veel rookontwikkeling wegens smeulend schuimspaan; brandweer en politie erbij, verplichte evacuatie van de verdiepingen boven de keuken en van de twee verdiepingen van de ziekenvleugel, verplegend personeel met de handen vol, iedereen naar de barzas (veranda) en de veilige voorbouw. Hier hebben sommige bewoners niet eens gemerkt dat er iets aan de hand was. * Nog een paar anekdotes. Begin maart bereidde een groep studenten van de peda, pasta en vleessaus voor heel de communiteit en op 2 april bezorgden de studenten ons een heerlijk en hoogstaand lenteconcert in onze kerk. Voor het eerst brachten ook pater minister en Peter van Gool met piano en viool een gewaardeerde bijdrage. Peter heeft trouwens zoals vorig jaar het avondgebed in de veertigdagentijd weer fijn verzorgd. * Wilfried, personeelslid voor tuin en techniek, huwde op 5

april met zijn geliefde Margarethe. Een delegatie ging naar de receptie en iedereen wenste hen van harte geluk. * Ook onze kok Dirk, zij het dan in kleinere kring van diensthoofden, werd passend op 10 april gevierd voor zijn vijfentwintig jaar trouwe dienst in de keuken.

LEUVEN

Lessius

Hoewel het zomer wordt, klopt toch vol verwachting ons hart. Via Rob Faesen volgen we de verbouwingen in het nieuwe huis. De bedoeling is dat er naast intellectueel werk ook sociaal apostolaat gedaan zal worden; welke vorm zal dat aannemen? En wie zal er gaan wonen? * Tussendoor veel business as usual. Studenten studeren, docenten doceren, Marc Desmet doktert, Jacques Haers leidt de Universitaire Parochie, en Walter Ceyskens begeleidt zijn seminaristen. * Enkele van de hoogtepunten: Rob Faesen gaf een retraite voor de priesters van het Aartsbisdom Utrecht, en had daar ook de kardinaal onder zijn gehoor. Jos Moons genoot van een drukbezochte studiemiddag over geestelijke begeleiding, waar hij ook zijn boek 'De kunst van geestelijke begeleiding' ten doop hield. Aldo leefde mee met zijn thuisprovincie, die vierde dat de jezuiten daar 470 jaar geleden voet aan land zetten. Ten slotte, Carlos Gómez-Virseda leeft toe naar zijn priesterwijding op 1 juni, waar ook een delegatie van ons huis bij aanwezig zal zijn.

MECHELEN

Huis Leliëndaal

Negen april vertrok Georges Cerfontaine naar Heverlee om er te genieten van een meer dan rijke loopbaan. Georges is toe aan de vierde etappe op zijn tijdlijn: veertig jaar Congo en Rwanda, acht jaar Oostakker en zeventien jaar Mechelen. * Jos Alaerts zal zijn kookkunsten voortaan in Boechout kunnen meten met de kok van dienst. * Intussen is er ook een andere beweging op gang gekomen. Phillip Debruyne komt naar zijn vertrouwde Mechelen waar hij jarenlang Kerk en Wereld leidde. Naar gefluisterd wordt zit er nog een of ander wit konijn in de mouw van de regionale overste. Waar of niet waar, een extra kracht zou welkom zijn. * Leo De Weerdt trok naar Warschau voor de samenkomst van de jezuiten geëngageerd in het sociaal apos-

tolaat. * Hugo Roeffaers leidde vijf sessies over het thema Gemeenschapsvorming voor de Carmel van Vilvoorde. * Zoals steeds is Frans Mistiaen de toeverlaat voor alles wat misloopt of weigert te starten. * De gemeenschap Moria, een gemengde groep van gezinnen en alleenstaanden, nodigde ons uit op een zondags middagmaal. Wij verwachten een tegenbezoek op zaterdag achttien mei. * Onze kerkklok moest dringend hersteld worden. Wij vreesden al dat ze dit jaar niet mee zou kunnen naar Rome. Maar nee, ze heeft al van zich laten horen in het concert van de Mechelse klokken!

NIJMEGEN

Aqua Viva

Wij hebben een paar heel katholieke maanden achter de rug. Aan het einde van de vorige verslagperiode doken wij richting carnaval. Dat leverde ons een heel gezellige middag op. Met een, door de twee medewerkers van de activiteitenbegeleiding, versierde aula en met inzet van een groot aantal vrijwilligers werd de carnavalsmiddag weer een enorm succes. Vorige jaren deed de fanfare van onze wijk Brakkenstein de ramen in de sponningen trillen. Maar we worden onderhand een dagje ouder, dus was ervoor gekozen om het dit jaar wel iets rustiger te houden. De polonaise was er niet minder om, begeleid door de trouwe toetsenist die ook dit jaar weer gezellige carnaval-krakers voor ons speelde. * De rust was nauwelijks in de aula weergekeerd of we begonnen aan de Veertigdagentijd met een mooie Aswoensdagviering waarin Jan Bentvelzen voorging. Menigeen deed dit jaar weer mee aan de digitale retraite die het team van Nikolaas Sintobin op het internet brengt. Bovendien hadden wij een retraite in huis, die verzorgd werd door pater Rossel-Cambier OMI. De Vlaamse Oblaat trof een goede toon, waar we ons goed bij thuis voelden en die hielp om de weg naar binnen te maken. Met name herkenden velen van ons zich in een door hem geformuleerd gebed, waarin gevraagd wordt om de genade om vrede te vinden met de beperking die het klimmen der jaren met zich mee brengt. * Alle ingetogenheid ten spijt was het onmogelijk om deze Veertigdagentijd door te komen zonder een feestje. Dat kwam in de vorm van een jubileum. Jan Peters, Hans Putman, Ed Redeker en huisgenoten Chris Swüste en Gerard Wilkens kwamen samen en nodig-

den op 12 april gasten uit om te vieren dat zij vijftig jaar eerder priester gewijd werden. Het werd een prachtig feest. Bij de koffie zat onze aula al helemaal vol. Wij vierden een mooie eucharistieviering in de kerk van onze burens, de paters Sacramentijnen, omdat onze huiskapel veel te klein was voor de menigte feestelingen. De borrel vóór tafel was in de aula, omdat ook de serre van de refter te weinig plaats zou hebben geboden. In de refter en serre zaten wij met bijna honderd disgenoten aan tafel voor een (zoals altijd) uitstekend door onze koks verzorgde maaltijd. Het was voor ons gezellig, maar zeker ook voor de jubilarissen en hun gasten.

✱ De Goede Week bracht ons met haar prachtige vieringen naar het belangrijkste feest van het jaar. Ze werd ingeluid met een boeteviering in de huiskapel op de dinsdag van die week. De viering van Witte Donderdag en de kruiswagoefening en de herdenking van het lijden en sterven van Christus op Goede Vrijdag leidden ons naar Pasen. Wij kwamen samen in het schemerduister van de hal vóór de kapel. Het in dat duister oplichtende vuur van Pasen riep ons de kapel binnen, waar wij de Opstanding vierden en het nieuwe leven dat God ons schenkt. Na samen geweest te zijn rond de verzezen

Heer, zetten wij de paasvreugde voort in de aula met een glaasje wijn en een slaatje. Paaszonndag was ook een succes, een volle kapel waarin ook diegenen meevierden voor wie de Paaswake te laat geweest was, en daarna een feestelijke maaltijd in de refter. ✱ Buiten de bijzonderheden van deze sterke tijd van het jaar om, ging het gewone leven in huis ook gewoon door. Met z'n gebruikelijke, maar ook met z'n minder aangename gebeurlijkheden. We merken er niet al te veel van, maar het is toch een belangrijk gegeven dat Aqua Viva - inclusief de drie verdiepingen van de PG - nagenoeg volledig bezet is. De lezingen-cyclus (met onder andere lezingen van Haye van der Meer en van Joan de Visser, een van onze activiteitenbegeleiders), de filmmiddagen, het schilderen en boetseren en de spelletjesmiddagen stonden met regelmaat op de agenda van ons huis. ✱ Toon Bleker vierde (bijna in stilte) dat hij 102 jaar werd. Fried Pijnenborg werd na een val in de Paasnacht naar het ziekenhuis gebracht, maar was later diezelfde nacht weer thuis, omdat hij er gelukkig weinig schade aan had overgehouden. Teun Bakels kwam helaas lelijker ten val. Wij hopen dat zijn herstel - ondanks de pijn - voorspoedig zal zijn. ■

Saintly Feasts – Food voor saints and scholars

Martina Maher en Colette Scully schreven een kookboek met daarin opgenomen hun favoriete gerechten. Dries van den Akker werd gevraagd bij elk gerecht een toepasselijke heilige te bedenken en werd zo medeauteur, terwijl hij 'nog geen aardappel kan koken'. Schrijven kan hij wel hetgeen resulteerde in een boek met *heavenly recipes*, die ook 'gewone' mensen kunnen bekoren.

Ieder die ooit het jezuïetennoviciaat in Birmingham heeft bezocht, kent Martina en Colette. Gedurende meer dan twintig jaar verzorgden zij de feestelijke zondagmiddagmaaltijd. Nog afgezien van de kapelwas, het verstelwerk en de verjaardagstaarten. Onlangs werden zij vereerd met de Edmund-Campionpenning, een eremedaille ingesteld door de Britse jezuïeten om weldoeners in het zonnetje te zetten. Bij die gelegenheid hield onze regionale overste, Johan Verschuieren, de feestpredicatie. De novicemeester, Simon Bishop, had hun aangeraden een kookboek samen te stellen van hun meest geliefde gerechten. Dat zou dan aan de novicen meegegeven kunnen worden, wanneer zij van hier vertrokken naar hun volgende bestemming. Ik arriveerde in de zomer van 2017 als nieuwe huisgenoot in het noviciaat. Toen de dames hoorden dat ik tezamen met een goede vriend een heiligenwebsite verzorgde, vroegen ze me bij elk gerecht een toepasselijke heilige te bedenken.

Dat was een leuke uitdaging. Een visgerecht ging natuurlijk naar Petrus. Een schotel met zonnebloemolie naar Franciscus van Assisi. Die had een bijzondere devotie voor de zonnebloem, want zoals dat gewas gedurende de dag de zon volgt in zijn baan, zo kan een christengelovige zijn ogen niet afhouden van Jezus. De typisch Engelse Yorkshire pudding ging natuurlijk naar Margeret Clitherow, 16^e-eeuwse martelares uit York. Omdat 'ginger'(gember) in het Engels ook een haarkleur is, kon dat in verband worden gebracht met een roodharige heilige. Maar hoe maakte ik in het Engels duidelijk dat de heilige Ontkommer (Wilgefortis) in het Middelnederlands

werd verbasterd tot Komkommer? En welke heilige had iets met tomaten of met sissende worstjes? En was er een gerecht dat ik in verband kon brengen met Ignatius? Want die mocht in het boek natuurlijk niet ontbreken. Omdat mijn Engels nog redelijk onbeholpen was, werd ik bijgestaan door pater Joe Munitiz.

Intussen deed ik een verrassende ontdekking. In zijn biografie van Ignatius schrijft pater Ribadineira: "Toen Ignatius eenmaal was gekozen als Algemeen Overste (Generaal), wilde hij iets extra's doen om de nederigheid te blijven beoefenen. Dat deed hij door voor de gemeente te koken met de ijver en de ernst een novice waardig!" Ik kende geen enkele afbeelding van die bijzonderheid. Dus vroegen we een bevriend kunstenaar, Peter Clare. Op zijn tekening zijn de trekken van een aantal mede-jezuïeten te herkennen.

Dit alles resulteerde in een prachtig vormgegeven boek met recepten voor 58 gerechten: 'Saintly Feasts', uitgegeven bij Messenger, een Ierse uitgeverij nauw verbonden met de jezuïeten. Komt goed uit, want de wortels van zowel Martina als Colette liggen in Ierland. Ze haalden er intussen al drie radio-interviews mee, en de 'meest gelezen' krant van Ierland.

Kostprijs van het boek €19,95, te bestellen via Amazon (gratis thuis bezorgd!). De opbrengst ervan gaat naar de Jesuit Refugee Service.

Dries van den Akker SJ

ACTUALITEITEN

Een bijzonder gouden priesterjubiläum met 5 jubilarissen!

Samen 250 jaar priester.

Vijf jezuïeten, Ed Redeker, Jan Peters, Hans Putman, Gerard Wilkens en Chris Swüste, vierden op 12 april 2019 hun 50-jarig priesterjubiläum met een groot aantal gasten in Aqua Viva.

Jezuiten in Afghanistan

Sinds 2005 zijn jezuïeten werkzaam in Afghanistan. U leest het goed: Afghanistan. Een land waar nog volop burgeroorlog is, waar westelijke mogendheden na 2001 jarenlang een oorlog voerden tegen het terrorisme, en waar in 2014 een Indiase medebroeder meer dan een half jaar ontvoerd was.

De eerste jezuïet die in Afghanistan aankwam was een Spanjaard, in het jaar 1581. De jezuïetenorde bestond pas veertig jaar toen pater Antonio Monserrat van de Catalaanse provincie met het leger van keizer Akbar de Grote vanuit India in Kabul aankwam. Honderd jaar later werd de Portugese pater Gregorio Ruiz SJ gedreven door het verlangen om één van de oudste christelijke gemeenschappen ter wereld van dienst te zijn. Hij kwam aan in Kabul in 1676.

In de jaren dertig van de vorige eeuw reisde de Catalaanse historicus pater Henri Heras vanuit India naar Afghanistan en publiceerde over de geschiedenis en cultuur van het land. Hij kreeg hiervoor de hoogste civiele onderscheiding die het land kent.

Na het vertrek van de Russische troepen in 1989 en de opkomst van de Taliban is het niet meer rustig geweest in het land. Na het afzetten van de Taliban in 2001 onderzochten Indiase jezuïeten de mogelijkheden om humanitaire hulp te verlenen. In 2002 verkende de Jesuit Refugee Service (JRS) de situatie. De JRS kwam in beeld omdat sinds 2001 meer dan zes miljoen vluchtelingen terugkeerden uit de buurlanden - vooral Pakistan - die allemaal opnieuw een bestaan moesten opbouwen. Eén van de sleutelfiguren was pater Aloysius Fonseca, die in Kabul overleed in 2004. In april 2005 kwamen twee Indiase jezuïeten aan die de eerste projecten zouden opstarten: Pater Antony Santiago uit Andhra en Broeder Noel Oliver uit Puna. Ze gingen er heen als hulpverleners, niet om mensen te bekeren. De naam van hun project werd: JRS Afghanistan.

De strategie van JRS Afghanistan

In de afgelopen veertien jaar hebben meer dan vijftig jezuïeten uit de verschillende provincies gewerkt voor JRS in Afghanistan. De nadruk lag meestal op het onderwijs, de lerarenopleiding, onderzoek en techniek. Praktische onderwerpen, bruikbaar voor de mensen die hun eigen land willen opbouwen. De eerste taak die de paters en broeders hadden was: vertrouwen winnen. De nieuwkomers moesten geloofwaardig zijn en geaccepteerd worden in de lokale, meestal conservatieve gemeenschappen. Onderwijs gegeven door vreemdelingen stond in een kwaad daglicht en onderwijs aan meisjes helemaal. De regering wantrouwde de vreemde priesters en wilde de schaarse middelen, geld en informatie, niet delen met de nieuwkomers. Het vroeg van de Indiase jezuïeten veel tact en een behoudzame werkwijze waarbij zij gebruik maakten van een zeven punten strategie.

Broeder Noel Oliver opent een nieuwe technische school in Herat

1) Solidariteit met mensen in de marge

De eerste jezuïeten die in 2005 begonnen kozen ervoor om tussen de mensen te wonen en te werken. Ze deden alles te voet of op de fiets. Zo gingen ze lopend naar de markt en naar hun klaslokaal. Geen bewakers, geen auto's. Toen één van hun leerlingen zei: 'U bent één van ons!' was dat een reden om blij te zijn. Zo wonnen ze het vertrouwen van de plaatselijke bevolking en hun leiders.

2) Geworteld in de lokale cultuur

De regering gaf maar weinig ruimte om te reizen. Ze kozen ervoor om dicht bij de mensen te blijven maar moesten veel leren over het land en de cul-

Examenfeest in een dorp in Daikundi

tuur en de omgangsvormen. Het was echt werken 'aan de grenzen', iets wat de 35e Algemene Congregatie had gevraagd van de jezuïeten. Eén van hun leerlingen zei daarover: 'Tijdens het Suikerfeest werden we verwelkomd in hun huis, en we zagen dat zij dezelfde feestgerechten voor het feest hadden klaargemaakt als wij klaar zetten voor onze gasten bij die gelegenheid. Wij hadden niet het gevoel dat zij uit een ander land kwamen...'

3) Denken en werken op lange termijn

JRS wordt gezien als een organisatie die zich voor langere tijd heeft verbonden aan de projecten in Afghanistan. Ze zijn begonnen in Herat en gingen daarna naar de hoofdstad Kabul. Toen de directeur, pater Prem Kumar SJ, acht maanden ontvoerd was heeft JRS zich natuurlijk wel afgevraagd of ze moesten blijven. Maar na zijn vrijlating besloten ze in de geest van Pater Arrupe om niet weg te gaan. Hun band met de mensen ter plaatse en hun gevoeligheid voor alle spanningen en conflicten waar zij nu zelf ook deel van uitmaken deed hen besluiten om er te blijven.

4) Flexibel zijn

In zo'n wankel en soms onveilige situatie moet je kunnen reageren op veranderingen. Vaak wisten ze niet van tevoren hoe dingen zouden aflopen. Maar telkens waren er weer nieuwe initiatieven en nieuwe mogelijkheden.

5) Dialoog en overtuigingskracht

JRS zocht nooit de confrontatie maar bleef altijd in gesprek. Hun belangrijkste gesprekspartners waren de mensen ter plaatse. Bij een uitbreiding van activiteiten was iedere keer weer de vraag: wie zijn de

meest kwetsbaren en wat is hier de grootste nood? En iedere keer was er overleg met mensen van de overheid, met de ouders en met plaatselijke leiders.

6) Samenwerking en netwerken

De JRS kan al dat werk niet doen met alleen maar de kleine staf van buitenlanders. Er zijn lokale mensen in dienst, er zijn partnerorganisaties en er zijn gulle donateurs uit het buitenland. Er is samenwerking met de lokale overheid en overleg met ziekenhuizen en andere scholen. Veelbelovende plaatselijke medewerkers en goede leerlingen worden gesteund om door te studeren en opleidingen te volgen. Enkelen kregen een studiebeurs voor hogere studies in India.

7) Samen met de regering

Samenwerken met de regering is een absolute voorwaarde. Het hielp om het vertrouwen van de mensen te winnen. Buitenlanders worden snel verdacht van het ondermijnen van oude tradities, al dan niet met het geloof verbonden. Dat wantrouwen moet eerst weggenomen worden anders kun je de rest wel vergeten. De goodwill bij de regering maakte het ook mogelijk om projecten te beginnen buiten de grote steden, in de ver af gelegen gebieden Bamiyan en Daikundi.

Tenslotte

Terugkijkend op de afgelopen jaren zijn er veel redenen voor tevredenheid en dankbaarheid. Zeker als we zien hoe onze studenten terecht zijn gekomen. Maar de toekomst kan niet zonder de inzet van opnieuw geëngageerde jezuïeten die hier een paar jaar willen komen werken, vooral vanuit India. Er zijn nog steeds problemen met de veiligheid. Maar met zoveel jezuïeten en zoveel talenten in India moet het toch mogelijk zijn om het buurland Afghanistan te helpen. Dat is de droom die wij met u willen delen.

Dit artikel verscheen in maart 2019 in JIVAN, maandblad voor Jezuiten in India en zijn buurlanden. De auteurs, Paul D'Souza SJ en Mr Shabih Answer, zijn verbonden aan het Indian Social Institute in New Delhi en maakten ook de foto's bij het artikel.

Meer info op jrs.net/country/afghanistan
Vertaling: Jan Stuyt SJ

De grote jezuieten- bibliotheek van Vlaanderen en Neder- land.

De historische achtergrond

Al in 1542, toen de Sociëteit van Jezus nog maar twee jaar bestond, vestigden zich jezuieten in de Lage Landen. Eerst te Leuven; later volgden andere plaatsen, zoals Antwerpen in 1562, Brugge in 1570, Maastricht in 1574, Kortrijk in 1588, Gent in 1585, leper in hetzelfde jaar en Brussel in 1586. In de zestiende en zeventiende eeuw zijn de Lage Landen een heel belangrijke regio geweest voor de jezuieten. In de zestiende eeuw telde de *Provincia Flandro-Belgica* (de Hollandse missie meegerekend) zelfs meer dan achthonder leden. Deze jezuieten hadden belangrijke studiehuisen en colleges. Vanzelfsprekend had ieder huis steeds een degelijke bibliotheek. Met name in de studiehuisen en de colleges specialiseerden jezuieten zich niet alleen in filosofie en theologie, maar ook in profane wetenschappen, zoals wiskunde, recht, taalkunde, politieke theorie, geschiedenis,... Het is dus niet verwonderlijk dat op die manier in de loop van de eeuwen een grote en bijzonder rijke boekencollectie opgebouwd werd.

Toen in 1773 de Orde afgeschaft werd door paus Clemens XIV, werden in de Lage Landen de bezittingen van de jezuieten – de boeken inclusief – geconfisqueerd door de staat en openbaar verkocht. Dankzij Lodewijk-Vincent Donche (1769-1857) werd gelukkig een groot deel ervan gered. Pater Donche was lid van de 'Paters van het Geloof', een congregatie waarin vele vroegere jezuieten na de afschaffing van de Orde zich verenigd hadden. Hij heeft op talloze veilingen boeken teruggekocht, afkomstig van de bibliotheek van opgeheven jezuietenhuizen. Aldus heeft hij een grote bibliotheek samengesteld waarin het merendeel van de boeken uit de oude Sociëteit van Jezus aanwezig waren. Toen, na de heroprichting van de Orde, de jezuieten in 1839 weer een studiehuis in Leuven konden starten, vormde deze collectie van pater Donche de basis voor de bibliotheek. Opeenvolgende bibliothecarissen zoals

Interieur Maurits Sabbebibliotheek

de paters Aloys de Backer (1823-1883), Joseph de Ghellinck (1872-1950), Marc Dykmans (1905-1991) en Herman Morlion (1925-2008) werkten gestaag om deze collectie verder uit te bouwen en actueel te houden, aanvankelijk in de Leuvense binnenstad, in de Minderbroedersstraat, en later in het studiehuis van Heverlee.

Het heden

Vanaf 1974 is deze bibliotheek stapsgewijs verhuisd naar bibliotheken van de Leuvense universiteit, voornamelijk die van de Faculteit Theologie, die sinds 2004 de 'Maurits Sabbebibliotheek' heet. Nadien zijn enkele delen van de collectie uit het Berchmani-num en uit Maastricht gevolgd, met name *Jesuitica* - boeken van en over de Orde -, zelfs uit Oxford. De boeken blijven eigendom van de Sociëteit van Jezus. Ze zijn alleen elders gehuisvest. En bovendien: door de professionele zorgen van het bibliotheekpersoneel en dankzij de academische infrastructuur zijn ze nu veel gemakkelijker te vinden en te consulteren

door onderzoekers uit binnen- en buitenland. Dat is immers de bedoeling geweest van al degenen die in het verleden aan de uitbouw van de jezuietenbibliotheek gewerkt hebben: dat dit rijke instrument ten dienste zou staan van studie en onderzoek.

In het bijzonder vormt de verzameling van de handschriften, oude drukken en zeldzame publicaties een uitzonderlijk rijke erfgoedcollectie. Zo zijn er een groot aantal zogenaamde incunabelen, dat wil zeggen: boeken gedrukt vóór de zestiende eeuw, uit de eerste decennia van de boekdrukkunst.

Het huidige boekenbezit van de jezuieten in de Lage Landen bevat ook de (kleinere) erfgoedcollectie die o.a. verzameld is voor het Ruusbroecgenootschap, door de eerste leden ervan vanaf de stichting in 1925, en waaraan in 1998 de kostbare boeken van het Onze-Lieve-Vrouwcollege toegevoegd zijn. Ook deze collectie is eigendom van de Sociëteit. Ze is gehuisvest in Antwerpen.

Indien we dat gezamenlijke boekenbezit - weliswaar op verschillende locaties gehuisvest - samen beschouwen, dan zien we een indrukwekkend geheel. In het bijzonder is de verzameling van handschriften en oude drukken uiterst waardevol. Zonder overdrijving kan men zeggen dat de Sociëteit van Jezus de belangrijkste religieuze erfgoedbibliotheek van Vlaanderen bezit. Medebroeders van de Lage Landen zijn zich er vaak niet van bewust. De internationale Sociëteit van Jezus evenmin. Het is de bedoeling dat in de nabije toekomst dit digitaal zichtbaar zal worden, en publiek toegankelijk, door een gecentraliseerde catalogus van deze 'grote jezuietenbibliotheek'.

Een specifiek onderzoeksdomein

Bovendien wordt er sinds 2004 gestaag gewerkt aan de uitbouw van het *Jesuitica*-project in de Leuvense Maurits Sabbebibliotheek. Hoewel dit project verband houdt met wat ik zojuist beschreef, is het toch zeker niet hetzelfde. Het *Jesuitica*-project betreft namelijk alleen publicaties door jezuieten of over jezuieten. Onze 'grote jezuietenbibliotheek' bevat natuurlijk véél meer boeken dan alleen wat door of over jezuieten geschreven is. Het *Jesuitica*-project is slechts een segment daarvan. En dit

onderdeel is vooral interessant voor degenen die de geschiedenis en de traditie van de Orde bestuderen. Op dat domein zijn er tegenwoordig internationaal veel onderzoekers actief – en voor de overgrote meerderheid niet-jezuieten. Ook hiervan zijn niet alle medebroeders zich bewust. Maar specialisten uit de geschiedenis van de filosofie en de theologie, de kunst, de wetenschappen, de literatuur, en zo meer, weten dat de bijdrage van vele jezuieten op al deze terreinen heel belangrijk is geweest in de loop van de eeuwen. Meer en meer beseffen die specialisten bovendien dat de Leuvense Maurits Sabbebibliotheek wellicht de belangrijkste collectie *Jesuitica* ter wereld huisvest, een uniek werkinstrument voor diepgaand onderzoek op al deze domeinen. Onze *Jesuitica*-collectie in Leuven bevat zelfs een 'autograaf' van Ignatius, dat wil zeggen: een eigenhandig door Ignatius geschreven tekst.

Onlangs is er een samenwerking gestart met het *Archivum Romanum Societatis Iesu te Rome* en het *Institute for Advanced Jesuit Studies* van Boston College (USA) om samen een digitale bibliografie te verzorgen, die continu aangevuld en bijgewerkt wordt, en waarin de nieuwste publicaties uit dit domein gesignaleerd worden aan alle geïnteresseerden.

Gelukkig wordt de laatste decennia het belang van erfgoed – ook religieus erfgoed – gewaardeerd in Vlaanderen en Nederland. We kunnen denken aan musea zoals het Catharijneconvent in Utrecht of Parcum in Leuven. Kostbare boeken heeft men al generaties lang gekoesterd, zoals blijkt in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen, of het Museum Plantin-Moretus. De 'grote jezuietenbibliotheek van de Lage Landen' heeft een eigen plaats in dit rijke landschap, en een belangrijke plaats. Ze is bovendien een getuige van de indrukwekkende intellectuele traditie van de Orde in de Lage Landen.

Rob Faesen SJ

www.jesuitica.be geeft u toegang tot de catalogoog van de collectie in Leuven met rond de 40.000 titels van publicaties van en over jezuieten; de website trekt per maand meer dan duizend bezoekers.

In het hart van Spaans Baskenland – het heiligdom van Loyola

Loyola, een kleine plaats in Baskenland in het noorden van Spanje, is in geografisch opzicht onbelangrijk; maar verbonden met de verering van een heilige, Sint Ignatius van Loyola, heeft het een internationale faam. Wat is er zo bijzonder aan deze plaats die met zoveel verschillende accenten wordt uitgesproken en die zoveel bezoekers blijft trekken?

Als je onder een heiligdom verstaat de plaats waar een heilige geboren of gestorven is, of waar Gods inspirerende aanwezigheid speciaal voelbaar is, dan is Loyola een heiligdom om twee redenen. Het was de geboorteplaats van Iñigo de Loyola, later bekend als de heilige Ignatius van Loyola, en ook de plek waar hij zich definitief overgaf aan God.

In dienst van de Heer

Terwijl de cultuur van de middeleeuwen overging in die van de renaissance, bereidde Iñigo de Loyola, allereerst edelman en dan pas soldaat, zich voor op een leven aan het hof. Waarden als eer, toewijding, dienstbaarheid die hij van zijn familie meekreeg, probeerde hij in de praktijk te brengen en in dienst te stellen van zijn heer. Hij deed dit ver van huis, weg van de zekerheid die zijn thuis hem gaf. Echter, misschien door vetes en jaloezie in het paleis, maar vooral door een ernstige wond die hij opliep in Pamplona, vielen zijn persoonlijke plannen in duigen en alles waarvan hij droomde, liep op niets uit.

Hier, op deze plaats werd Ignatius, als Iñigo de Loyola, geboren in 1491. Enige jaren later, in 1521, terwijl hij herstelde van de verwondingen opgelopen in Pamplona, werd hij opnieuw geboren, herboren voor een andere manier van leven. Hij zou proberen om dezelfde waarden van eer, toewijding en dienst-

Salon in het 'heilige huis'

baarheid te ontwikkelen, maar niet meer voor de heren van deze wereld, maar voor de Heer Jezus, die hij zijn verdere leven wilde volgen. Loyola is de plaats waar deze radicale verandering plaatsvond. Hier ervoer hij persoonlijk wat we tegenwoordig kennen als ignatiaanse onderscheiding, de onderscheiding der geesten. De muren van het huis waren getuige van zijn innerlijke transformatie. Zich ervan bewust dat zijn ervaring anderen zou kunnen helpen, schreef hij vanaf het eerste moment zorgvuldig op wat hij meemaakte. In Loyola kunnen we de fundamenten zien van zijn Geestelijke Oefeningen, waaraan ook nu nog zowel mannen als vrouwen over de hele wereld zoveel hebben.

Het heilige huis

Dat is de reden waarom Loyola nog steeds actueel is en nog steeds zoveel bezoekers trekt. Wat vinden we hier van Ignatius? Zijn huis, waar hij geboren werd en waar zijn leven ingrijpend veranderde. We noemen een dergelijke verandering 'bekering' en daarom staat 'zijn' huis bekend als 'het heilige huis'. De Sociëteit van Jezus wilde vanaf de eerste jaren van haar bestaan aanwezig zijn op deze emblematische plaats. Tot het einde van de zeventiende eeuw was het niet mogelijk voor de jezuietenorde om permanent aanwezig te zijn. Rondom het huis verrees, alsof een kostbare steen in een kroon gezet werd, het koninklijk college van Loyola, nu bekend als het heiligdom van Loyola.

Het is een groot gebouw in Italiaanse barokstijl naar het ontwerp van Carlo Fontana, maar uitgevoerd met gewaagde en karakteristieke interpretaties door lokale architecten. Een cirkelvormige basiliek vormt het centrum van het architectonische geheel. Aan de buitenkant zien we een fiere koepel die bekroond wordt door een lantaarn die naar de

hemel wijst. De cirkelvormige basiliek is het geografische centrum van twee symmetrische vleugels naar het noorden en het zuiden, waarvan de zuidelijke nog verlengd is door andere gebouwen van de jezuietengemeenschap. De grote houten deur opent de weg naar een interieur dat verbluft door de kleurenrijkdom en barokke decoratie.

Een persoonlijke ervaring

Je zou het heiligdom kunnen zien als een juwelier die de kostbare edelsteen, la santa casa, in ontvangst neemt, verbergt en beschermt. We houden het huis van Ignatius in dezelfde staat als het vijfhonderd jaar geleden had kunnen zijn. De ingrijpende restauratie, uitgevoerd in 1990-1991, stelt ons in staat om het proces van het persoonlijke leven van Ignatius binnen te gaan, via zijn huis, waar hij de waarden verwierf die zijn wilskracht gedurende zijn bewegingen in menselijk en spiritueel opzicht op de proef stelden. Hier gaf hij zich over aan God met een nieuw levensproject. Ignatius verliet het huis in 1522. Hij zou er heel kort terugkeren, zonder er zelfs de nacht door te brengen, in 1535. Maar ook al heeft Ignatius het huis fysiek verlaten, zijn aanwezigheid leeft nog steeds tussen deze muren.

De accenten waarmee bezoekers de naam Ignatius van Loyola uitspreken, zijn zeer gevarieerd. Kunst, geschiedenis, cultuur, de zoektocht naar je eigen levensproject, het contact met de natuur, vormen allemaal een voortdurende uitnodiging om het leven van het heiligdom persoonlijk te leren kennen en om, iedereen vanuit zijn eigen interesse, een speciale en unieke ervaring te hebben.

Een leefgemeenschap van jezuieten zorgt voor het heiligdom en ontvangt gelovigen, pelgrims en bezoekers van over de hele wereld. Het heilige huis, de basiliek en het spiritualiteitscentrum nodigen uit tot een persoonlijke ontmoeting met jezelf en met de Heer. De traditie van de Geestelijke Oefeningen is een constante in Loyola, een uitnodiging om van het leven een antwoord te maken om 'in alles lief te hebben en te dienen'.

Ignacio Echarte SJ, rector van het heiligdom

Uit: Échos jésuites, 2018-4
Vertaling: Wiggert Molenaar SJ

FOTOGRAFIE AITOR RODRÍGUEZ

Heiligdom van Loyola

Een ander soort jezuïet

In de Jezuïetenkerk te Trier - nu seminariekerk - liggen twee jezuïeten begraven: Friedrich Spee von Langefeld en Wilhelm Eberschweiler. Friedrich Spee von Langefeld is de bekendste van de twee, vooral door zijn strijd tegen de heksenwaan en door zijn kerkliederen.

Wilhelm Eberschweiler SJ

Wilhelm Eberschweiler (1837-1921) kende een apostolische ijver voor de 'zielen': Vijfenveertig jaar was hij geestelijk begeleider in de opleiding van de Sociëteit van Jezus. Twee jongere broers die ook jezuïet werden werkten als missionaris in Noord-Amerika, in India en in het Westerwald in Duitsland. Een derde broer, de jongste, werd eveneens jezuïet, maar had een zwakke gezondheid en is als student gestorven. Vanwege zijn zwakke gezondheid bleef pater Wilhelm Eberschweiler zijn leven lang in opleidingshuizen, als rector maar vooral als spiritueel. Hij was een heel ander type jezuïet: een man van gebed en de geestelijke begeleiding. Het is verassend hoe hij kort na zijn dood over de grenzen heen bekend is geworden. Niet weinig personen, ook jezuïeten, hebben zich de vraag gesteld of dat eigenlijk wel kan, omdat geestelijke begeleiding binnen een per-

soonlijk contact plaatsvindt waarvan niets openbaar wordt gemaakt. Wel zijn er verklaringen van medebroeders over de rol van pater Eberschweiler in hun leven. Sommige vonden zijn instructies te abstract en ver weg van de dagelijkse werkelijkheid. Andere medebroeders hebben pater Eberschweiler geprezen: hij had als boodschap de barmhartigheid en de vreugde van God aan wie de mens zich moet toevertrouwen, zich mag overgeven. Deze boodschap werd onder andere door kardinaal Augustin Bea als bevrijdend ervaren, en werd voor hem een fundamentele waarheid op het Tweede Vaticaans Concilie.

De ballingschap van de Duitse jezuïeten in Nederland maakt dat Pater Eberschweiler meer dan dertig jaar in Nederland woonde: kort in Wijnandsrade en zeventwintig jaar in Exaten bij Roermond, waar hij ook gestorven is. De Duitse jezuïeten hadden in Exaten een studiehuis: van 1872 tot 1927. Pater Eberschweiler trad naar buiten in instructies voor de studenten en voor religieuzen. Hij preekte geen overdreven ascetische houding, maar drong erop aan om in het gebed de overgave aan Gods barmhartigheid en vreugde na te streven. Ook dit vereist een discipline en pater Eberschweiler was zelf een voorbeeld.

Alle instructies en brieven zijn inmiddels uitgegeven. Het geheel is naar Rome gegaan voor het proces van de zaligverklaring. De uitspraak van Paus Franciscus in mei 2018 dat pater Wilhelm Eberschweiler heroïsche deugden heeft, bevestigt dat er in zijn werk geen tegenspraken zijn met de leer van de katholieke kerk. Uit de omvangrijke bronnen zijn kleine uitgaven samengesteld die steeds een noven omvatten die ontleend is aan de instructies van pater Eberschweiler. De Eberschweiler-Bund heeft mede door deze uitgaven talrijke contacten binnen en buiten Duitsland. Alle formaliteiten voor een mogelijke zaligverklaring zijn vervuld, nu is het wachten op een wonder, zodat de zaligverklaring van pater Eberschweiler kan plaatsvinden.

Ludger van Bergen SJ

Nederlandse jezuïet in Trier (Duitsland) verantwoordelijke voor de Eberschweiler Bund.

Kennismaking met Carlos Gómez-Virseda

Ik ben een Spaanse jezuïet van 33 jaar. Op dit ogenblik studeer ik theologie in Leuven en woon ik in de communiteit 'Lessius' aan de Windmolenveldstraat.

Ik sta op een keerpunt in mijn leven. De eerste juni word ik in Madrid priester gewijd. Het is een ogenblik waarop ik zowel in dankbaarheid terugkijk naar wat achter mij ligt als in vertrouwen de toekomst tegemoet ga. De Heer die altijd in mijn leven aanwezig was, belooft mij bij mij te blijven en zijn werk in mij te voltooien. Nogmaals: ik ben dankbaar voor het verleden en kijk met vertrouwen naar de toekomst. Ik was 21 jaar toen ik intrad. Nog jong maar vol enthousiasme en met veel zin heb ik die stap gezet. Ik stopte tijdelijk met mijn studie geneeskunde om te beginnen aan de lange jezuïetenvorming. Een tijd later, na beraad met mijn oversten, kon ik mijn studie geneeskunde voortzetten en werd ik op missie gestuurd naar Tsjaad. Ik heb er twee jaar gewoond en sindsdien heb ik de laatste vijf jaar er elke zomer als dokter gewerkt.

De jezuïeten hebben daar een uitstekende vestiging, de Barmhartige Samaritaan. Het zijn twee ziekenhuizen, een op het platteland en een in de hoofdstad. Daar omheen zijn er meer dan tien gezondheidscentra die een groot deel van de bevolking bedienen. Wat me in dat werk het meest aanspreekt is niet zozeer de onmiddellijke medische zorg maar wel de vorming die we kunnen geven. De jezuïeten ter plaatse zorgen voor de opleiding en vorming van dokters en verpleegkundigen, die stap na stap de verantwoordelijkheid zullen opnemen in al die centra. Deze plek is mijn tweede thuis waar ik iedere zomer weer heen trek om te onderwijzen en om zelf onderricht te worden over leven en dood, over gezondheid en ziekte. Ik leer er dansen, ik leer er wat armoede is. God is er aanwezig. Ik leer Hem stap na stap te ontdekken op zoveel wondere wijzen.

(links) Carlos Gomez-Virseda SJ

Op dit ogenblik studeer ik nog theologie aan de KU Leuven. Meer precies ben ik bezig met bio-ethica. Voor mij houdt dit het midden tussen geneeskunde en theologie. Ik tracht een soort brug te zijn tussen twee werelden. Mensen bekijken mij als 'de priester' in medische kringen en als 'dokter' als ik tussen theologisch gevormden vertoef. Bruggen bouwen is een manier om mensen bij elkaar te brengen en is dit nu niet precies de kern van onze jezuïetenzending? Over enkele weken word ik priester. Ik beseft maar al te goed dat dit mij overstijgt. Nochtans herhaal ik het bij mezelf: het zijn de mensen die me zullen leren hoe ik priester kan zijn voor hen.

Carlos Gómez-Virseda SJ

Vertaling: Walter Fabri SJ

Geestelijke Oefeningen tijdens de zomer

Vanuit de stilte luisteren naar wat er diep in jezelf leeft en daar gehoor aan geven.

DRONGEN * 13-19 juli of 13-22 juli 2019

DRONGEN * 23-29 juli of 23 juli-1 augustus 2019

MAASTRICHT * 26 juli-1 augustus of 26 juli- 4 augustus 2019

Deze persoonlijk begeleide, ignatiaanse retraite doe je samen met anderen. Er zijn geen gezamenlijke inleidingen. Je hebt een eigen begeleider, die je dagelijks individueel ontmoet. Viermaal per dag komt de groep samen: een korte ochtend- en avonddienst, een eucharistieviering, een uur stil gebed. Maaltijden verlopen in stilte. Het belangrijkste is je persoonlijk stil gebed.

De retraite duurt acht dagen. Het is mogelijk om voor een kortere periode in te schrijven, echter niet minder dan vijf dagen. Allen beginnen op dezelfde dag. Meer informatie: <https://www.oudeabdij.be/go-zomer.html>

Waarom deed Jezus wat Hij deed?

Wat doet dat met mij?

Ignatiaanse vijfdaagse retraite in stilte met dagelijks twee inleidingen.
23-29 juli 2019

De retraite (het hele programma, inclusief de maaltijden) verloopt in stilte. Alleen bij het avondmaal bij aankomst op 23 juli en bij het ontbijt de laatste dag, wordt er met elkaar gepraat. Zo maak je ook samen de overgang van het gewone leven naar de stilte van de retraite en omgekeerd.

PRAKTISCH

Data: dinsdag 23 (18 uur) tot maandag 29 juli 2019 (9.30 uur)

Begeleiding: Wauthier de Mahieu SJ, stafmedewerker Oude Abdij

Kosten: € 385,-

Deze kostprijs mag voor niemand een belemmering zijn. Neem contact op indien nodig.

Plaats: Oude Abdij Drongen, Drongenplein 26, B - 9031 Drongen (Gent)

Nadere informatie: <https://www.oudeabdij.be/gepreekt-zomer.html>

Amsterdamse zomerretraite 2019

Meer vertrouwd raken met God en zijn aanwezigheid, meer rust vinden in je leven en je geloof als christen verdiepen. De jezuïeten bieden deze zomer een retraite aan in Amsterdam: een programma van vier dagen in beschouwende sfeer, waarin je de voorkeur geeft aan stilte, waar je je ook begeeft. Zoek in de stad diverse verstilde locaties voor je gebed en meditatie, bijvoorbeeld in één van de kerken in het centrum van Amsterdam.

PRAKTISCH

Data: van 6 t/m 9 augustus of van 12 t/m 15 augustus 2019.

Je kunt ook voor een kortere periode deelnemen: bijvoorbeeld één of twee dagen.

Begeleiding: een team van jezuïeten bestaande uit Bastiaan van Rooijen, Pascal Calu, Steven Noon, Mark Logtenberg en Ben Frie.

Kosten: bijdrage in de kosten zoveel je kunt (bijvoorbeeld € 10,- per dag).

Je regelt zelf je overnachtingen.

Plaats: pastorie Krijtberg kerk en Ignatiushuis in Amsterdam

Nadere informatie: <https://krijtberg.nl/meditaties-en-retraites/>
Opgeven voor 1 juli 2019 bij Ben Frie via rector@krijtberg.nl

Op de fiets met God

Ignatiaanse fietsretraite van 14-18 augustus 2019

Vijf dagen onderweg... met onze fiets, met God, met een Bijbeltekst, en met elkaar.

De dag start met een inspirerende inleiding. Daarna fietsen we naar een boeiende, inspirerende plek. Je kiest zelf hoeveel je fietst per dag: min. 45 km, max. 100 km, maar enige basisconditie is gewenst. Je zorgt zelf voor een fiets. Elke avond komen we terug in de Oude Abdij en wisselen uit over onze dag

PRAKTISCH

Data: woensdag 14 augustus 2019 (10 u.) tot zondag 18 augustus 2019 (na het middageten)

Begeleiding: Rita Loyens, begeleider Geestelijke Oefeningen en Hilde Van Linden, stafmedewerker Platform ignatiaanse spiritualiteit

Kosten: € 365,- - Korting tweepersoonskamer: € 345,-

Deze prijs mag voor niemand een belemmering zijn. Neem contact op indien nodig.

Plaats: Oude Abdij Drongen, Drongenplein 26, B - 9031 Drongen (Gent)

Nadere informatie: <https://www.oudeabdij.be/fietsretraite.html>

Een wandeling met meneer Périer

31 augustus 2019

Wandelen en verstillen in de voetsporen van meneer Périer, een gewone man met een bijzondere ervaring. Bij aankomst op deze bezinningsdag ontvang je de novelle van Maurice Bellet.

PRAKTISCH

Datum: Zaterdag 31 augustus 2019 van 10-17 uur.

Onthaal met koffie vanaf 9.30 uur.

Begeleiding: Wauthier de Mahieu SJ, stafmedewerker Oude Abdij
Kosten: € 40,- (incl. boekje, begeleiding, warm middagmaal, koffie/thee)

Plaats: Oude Abdij Drongen, Drongenplein 26, B - 9031 Drongen (Gent)

‘Mijn Latijnse voorgaan wordt nu beïnvloed
door die Byzantijnse liturgie.
Liturgie is een hoge vorm van gebed.
Bidden met God was ‘praten met God’,
maar is nu ‘luisteren naar God’, in zijn Licht lopen.’

Peter Peelen SJ

Jezuiten is een uitgave van de regio *European Low Countries* van de Sociëteit van Jezus.

Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden. Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom, meer informatie hierover op pag. 2.